

Aluksi

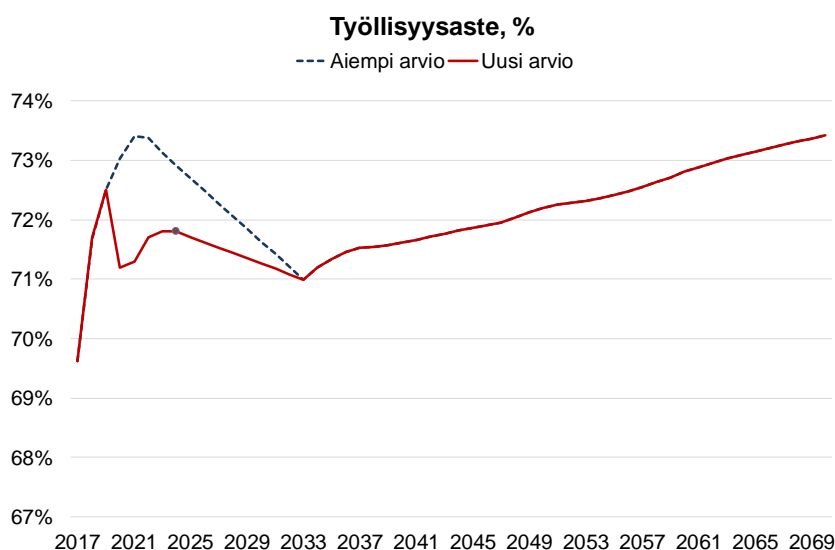
Kestävyyssvajeella tarkoitetaan sitä lyhyellä aikavälillä tarvittavaa sopeutusta, joka annetuilla korko- ja tuotto-oletuksilla sekä ikäsidonnaisten menojen ennakoidulla kehityksellä saattaa julkisen talouden velka-asteen stabiiliin tilaan ilman muutoksia julkisyhteisöjen tuloasteeseen ja menoasteeseen pl. em. erät. Jos sopeutus on liian suuri, velka-aste laskee nopeasti ja kääntyy lopulta varallisuuden kasvuksi, toisaalta jos sopeutus on liian pieni, velka-aste kasvaa lopulta äärettömän suureksi. Koska tällaisen tasapainopisteen löytämiseen sisältyy suurta epävarmuutta, kestävyyssvajeelaskelman tuloksia tarkasteltaessa on kiinnitettävä huomiota erityisesti kahteen seikkaan: kestävyyssvajeen suuruuteen, eli etäisyyteen em. tasapainotilasta, sekä laskelman antamiin velan ja alijäämän kehitysuriin, jotka antavat tietoa lähivuosisikymmenten sopeutusaineesta.

Kestävyyssvajeearvio

Taustaoletusten muutokset ja niiden vaikutus

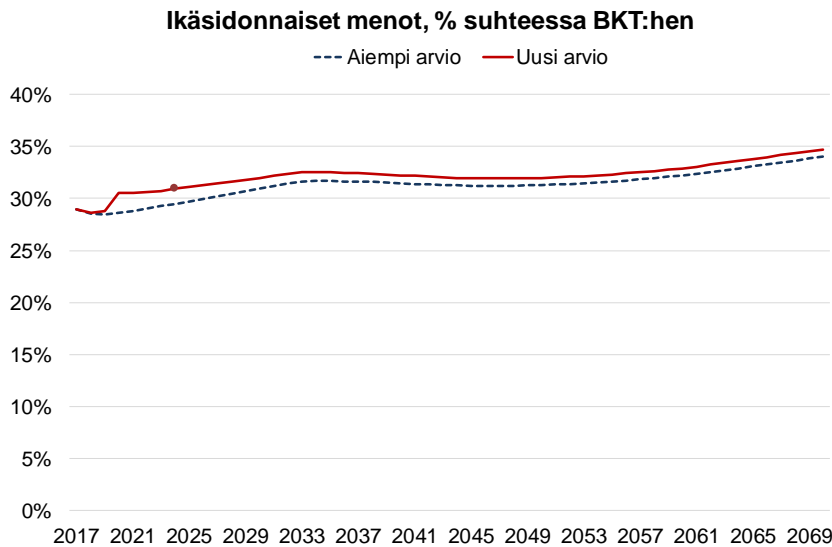
Uuden kestävyyssvajeearvion lähtökohdaksi otetaan VM:n syksyn 2019 laskelma, jossa kestävyyssvajeen arvioitiin olevan noin 4,5%. Koska VM:n ennuste ja Julkisen talouden suunnitelma yltyvät vuoteen 2024 valitaan se perusvuodeksi aiemmin käytetyn vuoden 2023 sijaan. Muutoksella ei ole vaikutusta kestävyyssvajeearvioon. Laskelman taustaoletukset jakautuvat teknisesti kahteen osaan: ensimmäinen arvioi ikäsidonnaisten menojen kasvua ja toinen velan ja rahoitusvarallisuuden kehitystä.

Tulosten kannalta merkittävin oletusmuutos on lähtötilanteen alempi työllisyysaste. Aiemmassa ja nykyisessä SOME-malin simulaatiossa työllisyysaste laskee 71 prosenttiin vuonna 2033 josta se nousee hiljalleen 73,4 prosenttiin vuonna 2070. Tätä oletusta ei muuteta. Aiemmassa arvioissa lähtövuoden työllisyysaste oli 73,1%, mikä yhdessä vuoden 2033 työllisyysasteoletuksen kanssa johti talouskasvun hidastumiseen laskelman alkuvuosina. Koska uuden ennusteen mukaan työllisyysaste on alempana laskelman lähtövuonna, talouskasvu ei hidastu vastaavissa määrin laskelman alussa.

Kuvio 1. Uudessa laskelmassa työllisyysasteen pienentyminen 2020- ja 2030-luvuilla on vähäisempää, mikä näkyy nopeampana talouskasvuna.

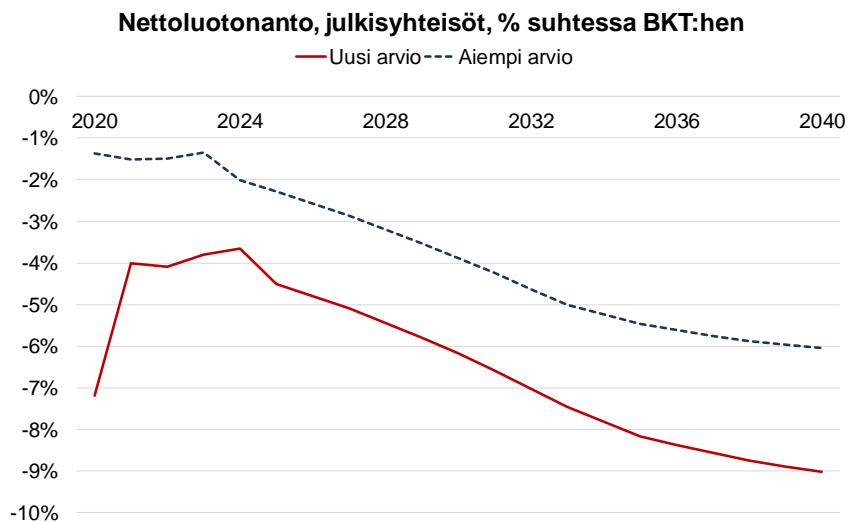
Kriisistä huolimatta eläkemenojen ja terveydenhuoltomenojen kehitys pysyy vakaana, mutta BKT:hen suhteutettuna ne ovat korkeammat. Pitkällä aikavälillä ero on hieman alle prosenttiyksikön, (0,8 prosenttiyksikköä), mutta 2020-luvulla ero on tätä suurempi. Kestävyyssvajelaskelmassa BKT:hen suhteutettujen ikäsidonnaisten menojen kasvu näkyy yhtäältä lähtövuoden korkeampana perusjäämänä, mikä nostaa suoraan kestävyysvajetta, mutta toisaalta yhdessä hiukan nopeamman BKT:n kasvun kanssa, aiempaa arviota pienempänä kasvuna laskentahorisontin aikana.

Kuvio 2. Päivitetyssä arviossa BKT:hen suhteutetut ikäsidonnaiset menot ovat aiempaa korkeammat. Uuden laskelman perusvuosi on 2024.

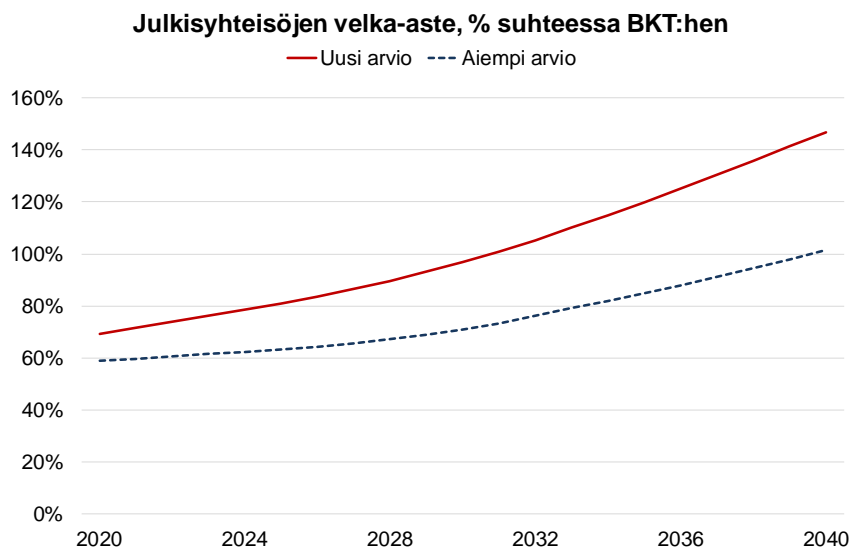
Velkaa, ja alijäämää koskevat laskentaoletukset päivitetään Julkisen talouden suunnitelman ja VM:n kevään ennustejulkaisun perusteella. Kaikille muuttujille ei kuitenkaan löydy uusia oletuksia - korko- ja tuotto-oletuksia ei muuteta edellisestä arviosta ja lähtövuoden BKT:hen suhteutetut osake- ja korkopaperi tulot pidetään samoina kuin edellisessä laskelmassa. Päivitystyistä oletuksista suurimmat vaikutukset ovat velka-asteen ja perusjäämän lähtöoletuksilla.

Lähtötilanteessa, vuonna 2024, julkisyhteisöjen nettoluotonanto on -3,7% suhteessa BKT:hen, mikä on lähes 2 prosenttiyksikköä heikompi kuin aiemmassa laskelmassa. Syksyn 2019 ennuste päättyi vuoteen 2023, mikä on vuotta 2024 perustellumpi vertailukohta. Uuden ennusteen mukaan nettoluotonanto on tuolloin -3,8%, eli 2,4% prosenttiyksikköä heikompi kuin edellisessä ennusteessa. Ikäsidonnaisten menojen kasvu heikentää julkisyhteisöjen rahoitusasemaa samassa tahdissa kuin edellisessä laskelmassa. Lisäksi nopeammin kasvavat korkokulut kasvattavat alijäämää.

Kuvio 3. Julkisyhteisöjen rahoitusasema heikkenee.

Vuosien 2020-2024 korkeampi alijäämä kasvattaa velka-astetta nopeasti ja velka-asteen kasvu hieman kiihtyy velanhoitokustannusten kasvaessa. Vuonna 2020 velka-aste on noin 10 prosenttiyksikköä korkeampi kuin aiemmassa laskelmassa ja vuonna 2024 jo 19 prosenttiyksikköä korkeampi. Uudessa laskelmassa velka-aste ylittää 80 prosentin raja-arvon vuonna 2025 ja 100 prosentin vuonna 2031.

Kuvio 4. Julkisyhteisöjen velka-aste lähtee nopeaan kasvuun.

On kuitenkin syytä muistaa, että laskelma on luonteeltaan projektio. Julkisyhteisöjen syvä alijäämä 2020-luvulla vaatii korjaustoimia, jotka puolestaan hidastavat velka-asteen kasvua.

Päivitettyjen oletusten vaikutus kestävyysvajeeseen

Kokonaisuudessaan kestävyysvajeearvio voidaan jakaa kolmeen osaan, velanhoitomenoihin, lähtötason perusjäämään ja ikäsidonnaisten menojen muutokseen, joista kahdella jälkimmäisellä on yhtä suuri vaikutus kestävyysvajeeseen. Kestävyysvajelaskelman lähtötalanteen laskentaoletusten muutoksilla kasvattavat kestävyysvajetta kokonaisuudessaan 1,5 - 2 prosenttiyksiköllä.